

بسم الله الرحمن الرحيم

آموزش دف

اثر زکریا یوسفی

گردآوری و نگارش: محمد پرویزیان

انتشارات ارسطو

۱۳۹۳

سرشناسه : زکریا یوسفی
عنوان و پدید آور: آموزش دف ، یوسفی ، زکریا (به کوشش محمد پرویزیان) ، مولف ، ۱۳۶۲ .
مشخصات نشر : ارسطو . مشهد .
تعداد صفحات : ۹۶ صفحه رحلی
موضوع : آموزش دف - روش ها و اصول - آموزشی
وضعیت فهرست نویسی : فیپا
شابک : ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۹۰۷۰۳ - ۲ - ۳
رده بندی دیویی : ۸ ب ۹ / ف ۳۰۱
رده بندی کنگره : ۶۳۰۰۲۱۴ : کتابخانه ملی ایران ۴۱۰
شماره کتابشناسی ملی : ۶۰۰۳۱۴۵

نام کتاب : آموزش دف
مولف : زکریا یوسفی
گردآوری و نگارش : محمد پرویزیان
نت نویسی کامپیوتری : جعفر صالحی
ناشر : ارسطو (با همکاری سامانه اطلاع رسانی چاپ و نشر ایران)
صفحه آرایی و تنظیم : پروانه مهاجر
طراح جلد : ناصر نصیری
برگردان متن انگلیسی : آتنا علیمردانی
تیراژ : ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۳
چاپ : مهتاب
قیمت : ۱۰۰۰۰ تومان
شابک : ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۹۰۷۰۳ - ۲ - ۳
تلفن های مرکز پخش : ۵۰۹۶۱۴۵ - ۵۰۹۶۱۴۶ - ۵۱۱
۰۵۵۱ - ۲۲۴۲۷۴۷

www.chaponashr.ir

دوره تئوری

۱- تعریف نُت: برای نوشتن، خواندن و نواختن صداهای موسیقی از علاماتی به نام نُت استفاده می شود.



نت دولاچنگ



نت گرد



نت سه لاچنگ



نت سفید



نت چهارلاچنگ



نت سیاه



نت چنگ

۲- تعریف خط حامل: خط حامل، برای نوشتن نت های موسیقی بر روی آن استفاده می شود که شامل یک خطی، سه خطی و حامل پنج خطی می باشد که ما در این کتاب از خط حامل سه خطی استفاده می کنیم.

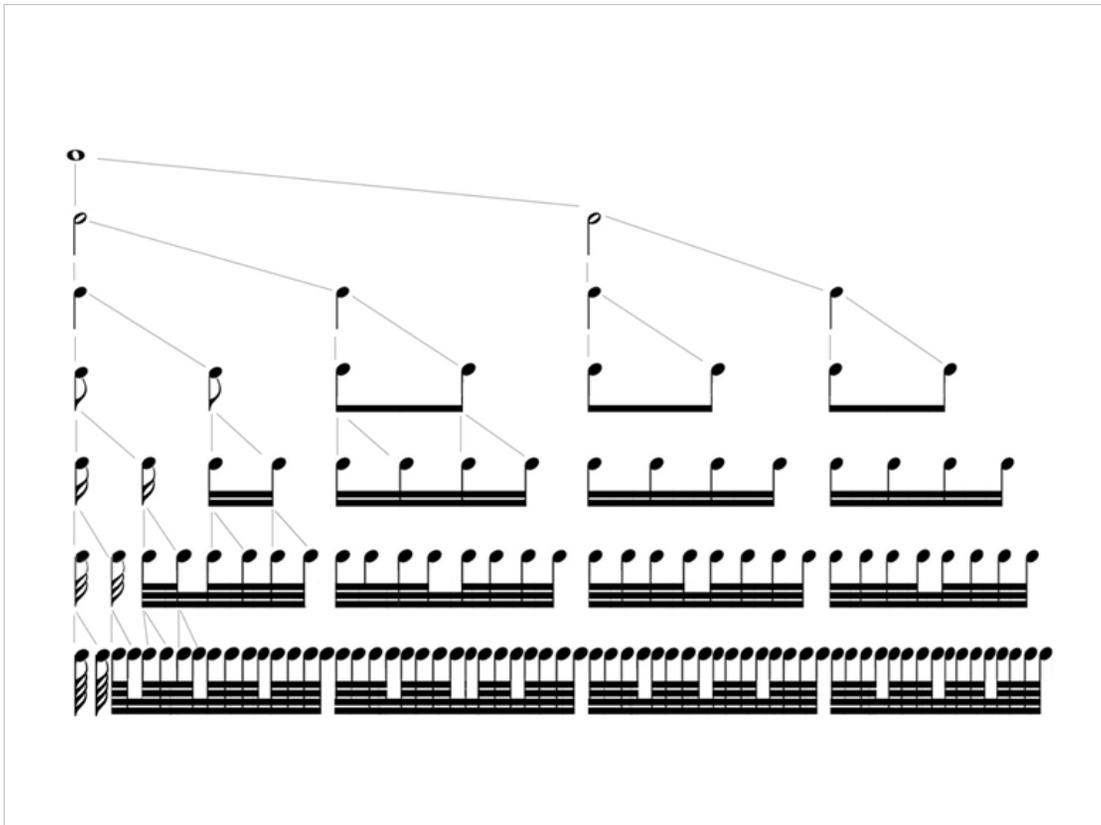
نسبتهای کشش نت ها :

نت گرد		واحد کشش موسیقی
نت سفید		واحد ۱/۲
نت سیاه		واحد ۱/۴
نت چنگ		واحد ۱/۸
نت دولاچنگ		واحد ۱/۱۶
نت سه لاچنگ		واحد ۱/۳۲
نت چهارلاچنگ		واحد ۱/۶۴

پس نتیجه می گیریم:

یک گرد معادل با ۲ سفید، ۴ سیاه، ۸ چنگ، ۱۶ دولاچنگ، ۳۲ سه لاچنگ، ۶۴ چهارلاچنگ.
و یک سفید معادل با ۲ سیاه، ۴ چنگ، ۸ دولاچنگ، ۱۶ سه لاچنگ و ... غیره می باشد.

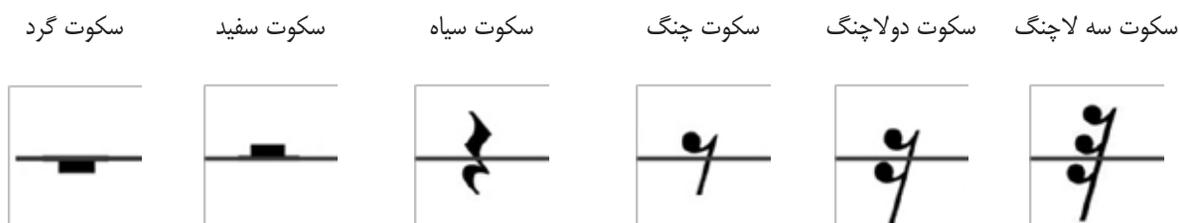
نسبت کشش های مذکور را با شکل زیر نیز می توان نشان داد:



به طوری که ملاحظه می شود یک گرد معادل با ۲ سفید یا ۴ سیاه یا ۸ چنگ یا ۱۶ دولاچنگ یا ۳۲ سه لاچنگ یا ۶۴ چهارلاچنگ، و یک سفید معادل با ۲ سیاه یا ۴ چنگ یا ... است. با این ترتیب هر یک از شکل های یاد شده نصف نت قبلی ارزش دارد و خود نیز قابل تقسیم به دو می باشد. کشش گرد بر حسب زمان قراردادی است، یعنی ممکن است ۲ یا ۴ ثانیه یا کمتر یا بیشتر طول بکشد. اگر نت گرد در یک قطعه موسیقی ۴ ثانیه طول بکشد، در همان قطعه، نت سفید ۲ ثانیه، نت سیاه ۱ ثانیه، نت چنگ ۱/۲، نت دولاچنگ ۱/۴، نت سه لاچنگ ۱/۸ و نت چهارلاچنگ ۱/۱۶ ثانیه طول خواهد کشید.

سکوت و علائم آن

گاهی اوقات در یک قطعه موسیقی، به اندازه‌ی کشش یک نت «سکوت» اختیار می‌کنند. «علائم»ی جهت نمایش سکوت نتها اما با همان اسامی وجود دارد.



خط اتحاد:

خطی است منحنی که در بالا یا پایین دو نت «هم اسم» و «همصدا» گذارده می‌شود و در نتیجه، کشش آن دو نت را به یکدیگر پیوند می‌دهد.



علائم برگشت:



تعریف «آکسان»

هر گاه در یک قطعه موسیقی، در بالا یا پایین «نت» ی علامت «>» قرار گیرد به این معنی است که آن نت بایستی با ضربه ای قوی اجرا شود. مثال:



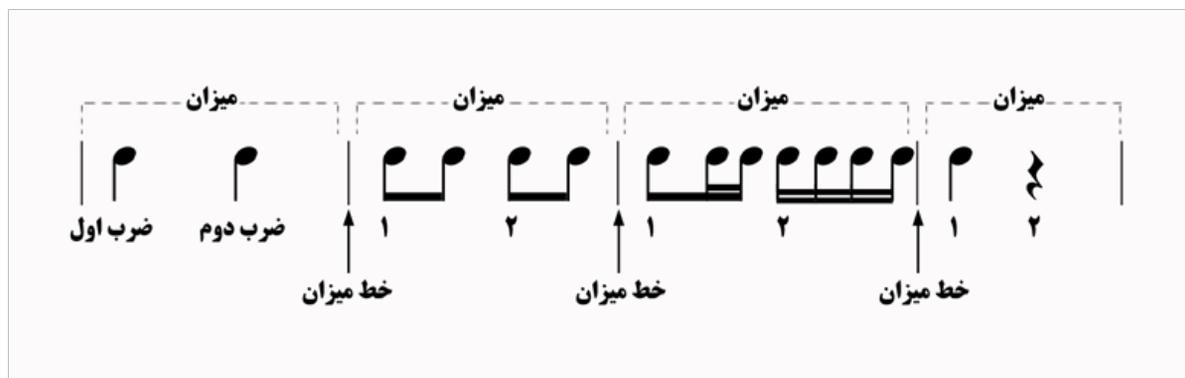
تعریف «گرشندو»

هر گاه در یک قطعه موسیقی، در بالا یا پایین چند نت علامت «  » قرار گیرد به این معنی است که آن نت ها بایستی به تدریج قوی اجرا شوند. مثال:



تعریف میزان:

یک قطعه موسیقی از نظر زمان به قسمتهای منظم و مساوی تقسیم می شود که هر یک از آن قسمت ها را «میزان» گویند. و هر میزان به وسیله خطی به نام (خط میزان) مشخص یا جدا می شوند.



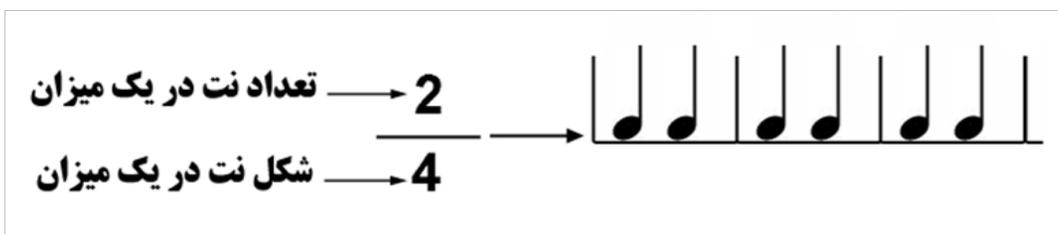
تعریف میزانها:

میزانهای ساده: اگر ضرب هر میزان به طور طبیعی قابل تقسیم به ۲، ۴، ۸ قسمت مساوی باشد آن میزان را ساده گویند. مانند: ۲/۴ که هر ضرب آن قابل تقسیم به ۲، ۴، ۸ قسمت مساوی می باشد. پس نتیجه می گیریم میزانهای ساده دارای تقسیمات دوتایی می باشند.

انواع میزانهای ساده:

لازم به ذکر است که بدانیم در میزانهای ساده که به صورت عدد کسری نشان داده می شوند. صورت کسر تعداد ضرب و مخرج کسر شکل ضرب را نشان می دهند.

میزان $2/4$ میزانی است ساده که هر ضرب آن معادل یک نت سیاه می باشد. (دو نت سیاه در یک میزان)
 میزان $3/4$ میزانی است ساده که هر ضرب آن معادل یک نت سیاه می باشد. (سه نت سیاه در یک میزان)
 میزان $4/4$ میزانی است ساده که هر ضرب آن معادل یک نت سیاه می باشد. (چهار نت سیاه در یک میزان)

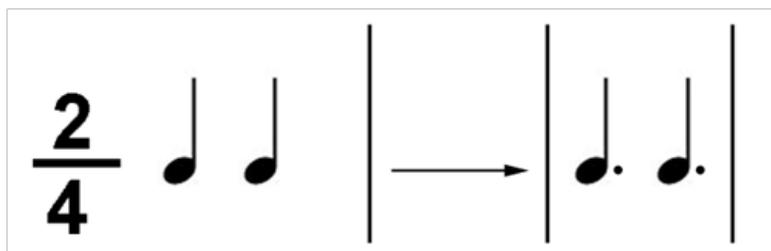


میزانهای ترکیبی:

اگر ضرب هر میزان به طور طبیعی قابل تقسیم به ۳، ۶، ۱۲ قسمت مساوی باشد آن میزان را ترکیبی می گویند. مانند: $6/8$ که هر ضرب آن قابل تقسیم به ۳، ۶، ۱۲ قسمت مساوی می باشد. پس نتیجه می گیریم میزانهای ترکیبی دارای تقسیمات سه تایی می باشند.

انواع میزانهای ترکیبی

لازم به ذکر است که بدانیم اگر یک میزان ساده مثلا: $2/4$ را انتخاب کرده و جلوی هر ضرب آن، یک «نقطه» بگذاریم تبدیل به میزان ترکیبی می شود به این شکل:



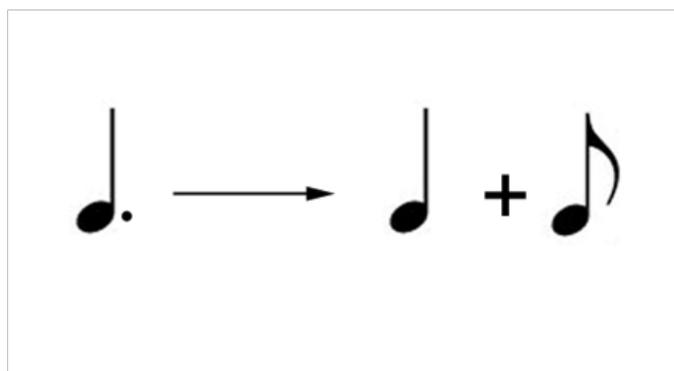
که این میزان ترکیبی به دست آمده را $6/8$ گویند که هر ضرب آن مساوی با یک سیاه نقطه دار می باشد.

میزان $\frac{6}{4}$ ♩. ♩.	میزان $\frac{9}{8}$ ♩. ♩. ♩.
میزان $\frac{6}{8}$ ♩. ♩.	میزان $\frac{12}{8}$ ♩. ♩. ♩. ♩.

پس همانطور که در بالا مشاهده شد اگر جلوی هر ضرب ساده یک نقطه گذاشته شود، آن ضرب ساده تبدیل به یک ضرب ترکیبی می شود و یا به عبارت دیگر اگر ما صورت کسر یک میزان ساده را ضربدر عدد ۳ و مخرج آن را ضربدر عدد ۲ کنیم به این شکل $\frac{۳}{۲} * \frac{۲}{۴} = \frac{۶}{۸}$ یک میزان ساده را به یک میزان ترکیبی تبدیل کردیم، و بالعکس اگر صورت کسر را تقسیم بر عدد ۳ و مخرج آن را تقسیم بر عدد ۲ کنیم به این شکل $\frac{۳}{۲} : \frac{۲}{۴} = \frac{۶}{۸}$ یک میزان ترکیبی را به یک میزان ساده تبدیل کردیم.

تعریف نقطه:

هر گاه در جلوی یک نت، نقطه ای گذارده شود، ارزش زمانی آن نت یک و نیم برابر می شود. یعنی نصف ارزش آن نت به خودش اضافه می شود. به طور مثال یک سیاه نقطه دار یعنی اینکه یک سیاه + یک چنگ به این شکل:



میزانهای لنگ

علاوه بر میزان های پیش گفته شده، میزانهای دیگری در موسیقی به کار می روند به نام میزانهای « لنگ ». که معمول ترین آنها میزانهای $5/4$ ، $5/8$ ، $9/4$ ، $5/4$ می باشند.

این میزانها خود مرکب از دو یا چند میزان هستند که هر میزان آن از نظر تعداد ضرب با میزان دیگر نامساوی است و معمولاً به وسیله خط نقطه چین عمودی موقعیت آنها از یکدیگر تفکیک می شوند.

میزان ساده ی پنج ضربی

میزان ساده ی هفت ضربی

لازم به ذکر است که بدانیم در این مجموعه، ریتم های « لنگ » ی نیز وجود دارد که تاکنون در منابع آموزشی دیگر کمتر به آن توجه شده است. اما در اینجا سعی شده گذری کوتاه بر این ریتم ها داشته باشیم و ذهن شما هنرجوی عزیز را آماده کنیم برای برقراری ارتباط بهتر با این ریتم ها در مجموعه های بعدی مرتبط با این کتاب. مثال:

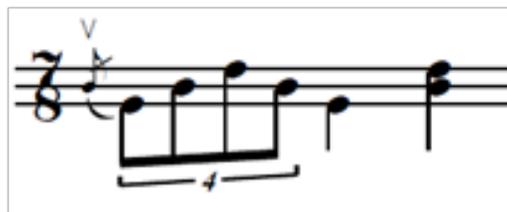
تعریف تریولت (Triolet)

هرگاه در یک قطعه موسیقی تعداد سه نت را در زمان دو نت اجرا شود، به آن تریولت می گویند به این صورت که ما به طور مثال سه نت چنگ را در زمان دو نت اجرا کنیم یا به اصطلاح تندتر اجرا شود مثال:



تعریف کوارتولت (Quartolet)

هرگاه در یک قطعه موسیقی تعداد چهار نت را در زمان سه نت اجرا شود به آن کوارتولت می گویند. به این صورت که ما به طور مثال چهار نت چنگ را در زمان سه نت اجرا کنیم یا به اصطلاح تندتر اجرا شود. مثال:



توجه:

مطالب گفته شده مربوط به تئوری موسیقی ، فقط در قالب همین کتاب جمع آوری شده است.

طرز نشستن:

پیشنهاد صاحب این اثر به هنرجویان عزیز در مورد نشستن، باید روی لبه یا کناره ی صندلی یا چهارپایه بنشینند. لازم به ذکر است که به دلیل زیبایی و استایل نوازندگی در زمان اجرای کنسرت بهتر است از زیرپایی « پدال » استفاده کنند. (نوازندگان راست دست زیرپایی را زیر پای راست بگذارند و چپ دست بالعکس)

بازو:

بازوی دست چپ کاملاً به پهلو ی بدن می چسبد و تمامی حرکات توسط مچ دست صورت می گیرد.. دف باید سمت چپ نوازنده با یک زاویه ملایم به سمت راست قرار بگیرد. طوری که حدوداً ۱۵ سانتی متر از گونه نوازنده فاصله داشته باشد.

تذکر ۱: تمامی حرکات در زمان نوازندگی توسط مچ دو دست صورت می گیرد.

تذکر ۲: کسانی که چپ دست هستند، تصاویر را برعکس در نظر بگیرند. دست چپ را به منزله دست راست و دست راست را به منزله دست چپ خود تلقی کنند.

طرز به دست گرفتن دف:

انگشت شصت دست چپ در محل شصتی « دف » قرار می گیرد به صورتی که انگشت نه به راست نه به چپ بچرخد، و انگشت اشاره عرض کمانه دف را در بر می گیرد به صورتی که بند اول انگشت اشاره در لبه دف قرار می گیرد به طوری که پوست دف نباید توسط انگشتان دست چپ گرفته شود. (صرفاً جهت نگه داشتن و تعادل دف می باشد). (تصاویر ۱ و ۲)



تصویر ۱



تصویر ۲